

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว มาตรา ๗๒ กำหนดให้รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน (๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ มาตรา ๗๓ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด มาตรา ๗๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดความยากจนทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ โดยรัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง ของประชาชนและชุมชน รวมถึงมาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

๑.๒ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องและยึดโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้มีความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” อันเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดทิศทางพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๑.๓ นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาตาม (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ “เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน” และกำหนดทิศทางการพัฒนาของแผน คือ การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคงควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ประกอบกับทิศทาง (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาภาคการเกษตร คือ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม” โดยมุ่งปรับโครงสร้างภาคการเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณสู่การผลิตที่เน้นประสิทธิภาพ มูลค่าเพิ่มและความยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก สภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีดิจิทัล และโครงสร้างประชากร อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ และ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ยังอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้ จึงอ้างอิงกรอบแนวทางตามร่างดังกล่าวเป็นหลัก และจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนที่ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และคงไว้ซึ่งความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ในทุกระดับ

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนฯ โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)
- ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของ

ทรัพยากรธรรมชาติ

- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลิตภัณท์มวลรวมภายในประเทศสาขาเกษตร และเพิ่มผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนการเสริมสร้างขีด

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน การดำเนินการมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างภาคเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยอาศัยศักยภาพด้านอัตลักษณ์พื้นถิ่น ความหลากหลายทางชีวภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริโภค ไปจนถึงระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งหมายให้การพัฒนาภาคเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อน โดยการนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความโดดเด่นจากทำเลที่ตั้งในเขตโซนร้อน และความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรของไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และนำมาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาด สม่่าเสมอรวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูกาล ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และเพื่อการส่งออกไปยังตลาดโลก

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น ผ่านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยมีกรอบการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มความต้องการการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย ที่ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีการ

ปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่

(๑) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและ (๒) สินค้าอินทรีย์ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (อันดับของโลก) ภายในปี ๒๕๗๐/ ๒๕๗๕/ ๒๕๘๐)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีอันตรายในสินค้าเกษตรและอาหาร และสร้างความปลอดภัยและมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือน

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลผลิตเกษตรปลอดภัย สถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร ตลอดจนพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้เข้าถึงแหล่งทุนและสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่เป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร และพัฒนาต่อยอดไปจนถึงมาตรฐานขั้นสูง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า พร้อมทั้งดูแลการผลิตอาหารภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย และการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าระดับสากล

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย เพื่อสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสม พัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้าด้านเกษตรปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ ควบคู่กับการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งจะให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ภายใต้ระบบการผลิตที่คำนึงถึงการทำเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกษตรชีวภาพ ปลอดภัย และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้ง

ทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ

(เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ มีการยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ วิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็กบนฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรม ยั่งยืน ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ และต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตร มาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของ สภาพแวดล้อม ในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภท โภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจาก ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จาก เกษตรชีวภาพ ประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย โดยใช้โอกาสจากความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน ที่หันมา ใส่ใจสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลด้านเกษตรชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะและ ผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่ กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิ ปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการใช้และการเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิต เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาไปสู่รูปแบบฟาร์มอัจฉริยะ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรแห่งอนาคต อาทิ เกษตรแม่นยำ เกษตรในร่มและเกษตรแนวตั้งเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ ตลอดจนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และทดแทนแรงงานภาคเกษตรที่ลดลงและเข้าสู่สังคมสูงอายุ

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อการวางแผนการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ โดยการถ่ายทอดและสนับสนุนให้เข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในราคาที่เข้าถึงได้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิต เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด และทดแทนการผลิตดั้งเดิม

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

มีเป้าหมายเพื่อให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผ่านการสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรกรให้สามารถปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียน กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน ได้แก่ (๑) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ (๒) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี และ (๓) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ ต่อจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าและความมั่นคงอาหาร อาทิ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ การคุ้มครองที่ดินทางการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำมาวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร และนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน โดยสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการให้เกิดขึ้นในระดับครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ สนับสนุนให้ชุมชนทำการเกษตรของท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอก ส่งเสริมการทำเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งการมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง การติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหารและผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์ และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกการจัดการปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่าย ธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ และสนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้

เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการให้มีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในส่วนของปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่รองรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

๖) พัฒนาคูณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือ ต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ โดยการใช้สื่อแบบดั้งเดิมและบนอินเทอร์เน็ตทั้งในและต่างประเทศ การจัดนิทรรศการและงานแสดงสินค้า การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าหรือเรื่องราวของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ และการสร้างตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับระดับสากล รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและแนวคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อการใช้งาน ความต้องการของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในและต่างประเทศตลอดห่วงโซ่การผลิต

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า รวมทั้งการพัฒนาด้านโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดการสูญเสียระหว่างการขนส่งลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้าตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

๒.๓ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กำลังจะสิ้นสุดระยะเวลาการบังคับใช้ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๗๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ดำเนินการยกร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) เพื่อเป็นแผนระดับ ๒ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ร่าง) กรอบพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ จัดทำขึ้นภายใต้สภาวะการณ์โลกและภายในประเทศที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด และความท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สู่การจัดโครงสร้างพื้นฐานและกลไกเชิงระบบภายใต้แนวคิดหลัก (Theme) คือ “การเพิ่มผลิตภาพ และความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริม

รากฐาน เพื่อสร้างอนาคต” ทั้งนี้ ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการดำเนินกระบวนการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จ เพื่อให้แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวเป็นแผนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง (สศช.) จึงได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะ และสร้างแนวร่วมในการขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมาย การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในระยะต่อไป โดยสรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) กรอบแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑. วัตถุประสงค์

เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพ การเติบโตที่ลดความเปราะบางและไม่เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลัก ดังนี้

๑) เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น จากการยกระดับผลิตภาพการผลิตและบริการผ่านการลงทุน ในเทคโนโลยี และนวัตกรรม การยกระดับคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ โดยประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสในการทำงาน มีรายได้ที่มั่นคง และเข้าถึงระบบสวัสดิการ อย่างเป็นธรรม

๓) เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดสมดุลและการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒. ธีมการพัฒนา (Theme)

การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความพร้อมของประเทศในการรับมือ กับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศให้มีคุณภาพ มีส่วนร่วมและยั่งยืนต่อไป

๓. หลักคตินำทาง (Guiding Principles) : ประกอบด้วย ๔ ประการ ดังนี้

๑) การมุ่งยกระดับผลิตภาพของประเทศ (Productivity)

๒) การสร้างประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ประชาชน (Inclusivity)

๓) การเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ

๔) การสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคง (Immunity) ให้สามารถรองรับต่อความผันผวนและแรงปะทะจากภายนอก โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขัน ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการพึ่งพาตนเอง

ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดลำดับของสิ่งที่ต้องดำเนินการ

๔. เสาหลักการพัฒนา ดังนี้

เสาหลักที่ ๑ : การพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy)

เสาหลักที่ ๒ : การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector)

เสาหลักที่ ๓ : การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital)

เสาหลักที่ ๔ : การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment)

เสาหลักที่ ๕ : การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)

๒.๔ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การปรับโครงสร้างและยกระดับภาคเกษตรกรรม (Structural Transformation) มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านภาคการเกษตรไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก

๑.๑) การเปลี่ยนจาก “ปริมาณ” ไปสู่ “มูลค่า” : วางรากฐานเพื่อยกระดับการผลิตที่เน้นมูลค่าเพิ่มแทนการผลิตเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

๑.๒) การขับเคลื่อนเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) : นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลิตภาพ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของภัยธรรมชาติ และสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารให้เป็นที่ยอมรับ

๑.๓) การพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ : ส่งเสริมวิถีเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเตรียมความพร้อม เกษตรกรสู่การเป็น "เกษตรกรรุ่นใหม่" ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒) นโยบายเศรษฐกิจเกษตรและการคุ้มครองผู้ผลิต มุ่งเน้นการสร้างรายได้ที่มั่นคงและแก้ปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร

๒.๑) การบริหารจัดการราคาสินค้าเกษตร : รักษาระดับราคาผลิตผลให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ควบคู่กับการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรและชุมชน

๒.๒) การลดรายจ่ายด้วยพลังงานทางเลือก : สนับสนุนการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) ในกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิ

๒.๓) มาตรการโต้ตอบและรองรับผลกระทบทางการค้า : ดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการภาษีของต่างประเทศ (โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา) การสกัดกั้นการสวมสิทธิ์ถิ่นกำเนิดสินค้า และการป้องกันการทุ่มตลาดสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ

๓) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนในพื้นที่เกษตร

๓.๑) มาตรการแก้ปัญหา PM ๒.๕ : กำหนดมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกระบวนการผลิตจากการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน และเข้มงวดกับการลดการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมภายในประเทศ

๓.๒) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : พัฒนาระบบน้ำให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรม พร้อมทั้งเร่งพัฒนาเครื่องมือเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดความสูญเสียของเกษตรกร การจัดการที่ดินทำกิน: บริหารจัดการที่ดินรัฐเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสิทธิ์ในการทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่

๔) การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และเทคโนโลยีดิจิทัล

๔.๑) การเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) : ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพิ่มทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงนวัตกรรมในราคาที่จับต้องได้

๔.๒) การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล : บูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๕) การสืบสานและต่อยอดงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๕.๑) ความยั่งยืนของทรัพยากร : รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสืบสานและต่อยอดโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๒.๕ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๑) วิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๒) ประเด็นการพัฒนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

๓) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๓.๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๕ ต่อปี

๓.๒) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๒ ต่อปี

๓.๓) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น อยู่ที่ระดับ ภายในปี ๒๕๖๕

๓.๔) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า บาท/ครัวเรือน ภายในปี ๒๕๖๕

๔) ประเด็นการพัฒนา/เป้าหมาย/แนวทางการพัฒนา/ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย : เกษตรกรสามารถบริหารจัดการด้านการเกษตรของตนเองได้ มีรายได้ที่มั่นคง และสถาบันเกษตรกรเป็นกลไกทางธุรกิจที่เข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

๒) พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

๓) สนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) ผลผลิตแรงงานภาคการเกษตร (มูลค่า GDP ภาคเกษตร/จำนวนแรงงานภาคเกษตร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ต่อปี

๒) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ ๑ และ ๒ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๕ ภายในปี ๒๕๖๕

๓) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๔) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ ๑ และ ๒ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ภายในปี ๒๕๖๕

๕) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อยกว่าปีละ ราย

๖) เกษตรกรได้รับสิทธิ์ทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน รายต่อปี

๗) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินเกษตรกรลดลง ลดลงร้อยละ ภายในปี ๒๕๗๕

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

เป้าหมาย : มีระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Smart Agriculture) สร้างผลผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสูง (Safety) และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (Sustainability)

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒) ยกระดับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง

๔) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทาน

๕) ยกระดับมาตรฐานและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรและอาหาร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ...

ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

๒) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ

ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

๓) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ต่อปี

๔) ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยการแปรรูปและการตลาด (Value-Added) เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

แนวทางการพัฒนา

๑) ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง

๒) การตลาดเชิงรุก

๓) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ไทย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ... ต่อปี

๒) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ต่อมูลค่าการส่งออก

สินค้าทั้งหมด / มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ / ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุล เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ... ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

เป้าหมาย : ภาคการเกษตรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงสร้างพื้นฐานครอบคลุม และประเทศมีความมั่นคงทางด้านอาหาร

๑) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

- ๓) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรครบวงจร
- ๔) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร
- ๕) การส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร
- ๖) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ
- ๗) การพัฒนากฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตร
- ๘) ควบคุมดูแลการลักลอบนำเข้าและการสวมสิทธิ์สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางการเกษตรลดลง ร้อยละ ภายในปี ๒๕๗๕
- ๒) พื้นที่เกษตรเข้าถึงแหล่งน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น (รวมนอกและในเขตชลประทาน)

จำนวน ... ไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

๓) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๕

๔) สัดส่วนงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการนำไปใช้ประโยชน์เทียบกับงานวิจัยที่แล้วเสร็จ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ต่อปี

- ๕) ความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับบุคคลลดลง น้อยกว่าร้อยละ ในปี ๒๕๗๕

๒.๖ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายการขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๖.๑ ๕ นโยบายหลัก ประกอบด้วย

- ๑) ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- เปลี่ยนจากเกษตรดั้งเดิม สู่การใช้ Big Data ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล และ AI เพื่อทำการผลิตแบบแม่นยำ

- ผลักดันผู้ให้บริการทางการเกษตรในชุมชนเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงเครื่องจักรกลอย่างทั่วถึง

- ๒) เพิ่มรายได้เกษตรกร

- แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า

- เตรียมความพร้อมเกษตรกรไทยสู่กติกาการค้าโลกสีเขียว และมาตรฐาน

ความปลอดภัยสากล

- ๓) พัฒนาศักยภาพเกษตรกร

- ยกระดับทักษะผ่านหลักสูตร Reskill และ Upskill

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและยกระดับ

เกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

- ๔) ตลาดนำการผลิต

- วางแผนการผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด

- สนับสนุนให้เกิดจุดรวบรวมสินค้ามาตรฐานและระบบโลจิสติกส์ที่มี

ประสิทธิภาพ

- เร่งปราบปรามการสวมสิทธิ์ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในตลาด

๕) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืน

- พัฒนาการจัดการข้อมูลน้ำที่แม่นยำ เพื่อรับมือภัยแล้งและน้ำท่วม

- เติมน้ำในเขื่อนหลัก/แหล่งกักเก็บน้ำระดับชุมชน รวมถึงกระจายน้ำเข้าสู่

แปลงเกษตรอย่างทั่วถึง

๒.๖.๒ ประเด็นที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน

๑) มาตรการเพื่อรับมือสถานการณ์ตะวันออกกลาง

- ปู๋ย (ปรับสัดส่วนการใช้ปุ๋ย เร่งเจรจากรานำเข้า และเร่งรัดโครงการวิจัย

ปุ๋ยชีวภาพ)

- ประสานพลังงาน (คูปองน้ำมันรถขนส่งสินค้าเกษตร สิ้นเชื้อติดตั้ง Solar Cell ส่งเสริมเกษตรแม่นยำ) เพื่อลดต้นทุนพลังงาน

- ประสานแรงงาน (เร่งรัดการต่ออายุ/ออกบัตรชมพูแรงงานเก็บเกี่ยว

ผลผลิต แบบบ Fast -Track)

- ใช้กลไกทูตเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขยายและเปิดตลาดในต่างประเทศ

๒) บริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศ

- เร่งแก้ไขจุดคอขวดในการกระจายผลไม้ โดยเปิด Fast Lane

- พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ

- ส่งเสริมให้ส่วนราชการและโรงเรียน จัดซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรโดยตรงจาก

เกษตรกรและสหกรณ์

๓) บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและประชาชน

- พัฒนาระบบปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ

- เร่งรัดการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่

๔) บริหารจัดการดินและที่ดิน

- มอบสิทธิในที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร

- ปรับปรุงฟื้นฟูป่า และบำรุงดิน

- ขยายพื้นที่เกษตรปลอดการเผา

๕) สร้าง Smart Farmer รุ่นใหม่

- ส่งเสริมอาชีพเกษตรกร

- พัฒนาแพลตฟอร์มเรียนรู้ Agri-Tech

๖) แก้ปัญหา PM ๒.๕

- ส่งเสริมการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

- ส่งเสริมการขาย Carbon Credit เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร

๒.๗ ร่างกรอบเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕)

ภาพรวมผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในมิติเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ แต่ยังมีปัญหาความท้าทาย สำคัญทั้งความยากจนที่เป็นปัญหาเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง การว่างงานคุณภาพการศึกษาต่ำ รวมทั้งปัญหา

ด้านสุขภาพของแม่และเด็กที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น การพัฒนาภาคใต้ชายแดนในระยะต่อไป ยังคงมุ่งเน้น "การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน" โดยเร่งเพิ่มผลผลิตภาพ การผลิต การแปรรูปเพิ่มมูลค่าด้วยเทคโนโลยี การยกระดับเมืองชายแดนสู่การเป็นเมืองหลักที่สร้างการเติบโต ทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน และ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เพื่อวางรากฐานสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และคุณภาพ ชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

สถานการณ์การพัฒนา

สถานการณ์การพัฒนาภาคใต้ชายแดนในระยะที่ผ่านมา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

โครงสร้างเศรษฐกิจ ภาคใต้ชายแดนขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยภาคบริการเป็นหลัก โดย ปี ๒๕๖๖ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคบริการคิดเป็นร้อยละ ๖๑.๘ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ขยายตัวเฉลี่ย (ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖) ร้อยละ ๐.๙ รองลงมา คือ ภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ ขยายตัวเฉลี่ย (ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖) ร้อยละ ๐.๕ และภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ ขยายตัวเฉลี่ย (ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖) ร้อยละ ๐.๗

๑) ภาคเกษตร ปี ๒๕๖๖ ภาคใต้ชายแดนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรรวม ๔๓,๒๑๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๘ ของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรทั่วประเทศ ขยายตัวร้อยละ ๒๓.๙ โดยสาขาการผลิตหลัก ของภาคเกษตรภาคใต้ชายแดนที่สร้างมูลค่าสูงสุด ได้แก่ สาขาพืช คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒ รองลงมา คือ สาขา ประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘ ของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร โดยภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ การเกษตร ๓.๕ ล้านไร่ แต่สามารถสร้างมูลค่าได้ ๑๒,๒๕๕.๔ บาทต่อไร่ มากเป็นลำดับ ๓ รองจากภาคตะวันออก และภาคใต้ สะท้อนให้เห็นว่า ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง อาทิ ยางพารา ทุเรียน และปาล์มน้ำมัน อย่างไรก็ตามการทำเกษตรในภาคใต้ชายแดนยังต้องเผชิญความเสี่ยงใน หลายปัจจัย อาทิ ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ต้นทุนการผลิตสูง และความไม่แน่นอนด้านราคา เนื่องจากปริมาณ ผลผลิตมีจำนวนไม่มากพอเมื่อเทียบกับภาคอื่นจากการถือครองที่ดินเฉลี่ย ๑๒ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศที่ ๑๘ ไร่ต่อครัวเรือน๒ และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การผลิตจึงไม่เกิด ความประหยัดต่อ ขนาด (Economy of Scale) นอกจากนี้ ส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบการผลิต ของอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรนอกพื้นที่เห็นได้จากในปี ๒๕๖๖ ผลิตภัณฑ์ภาคใต้ชายแดน สาขาการ ปลุกต้นยางพารา มีมูลค่า ๑๕,๗๗๐.๘ ล้านบาท ในขณะที่สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก มีมูลค่า เพียง ๑,๔๒๓.๑ ล้านบาท ดังนั้น แนวทางการพัฒนาภาคเกษตรในระยะต่อไป ควรส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยี เพื่อการผลิตและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ควบคู่กับการควบคุมคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐาน เป็นไปตาม ความต้องการของตลาด ผลักดันการทำเกษตรแปลงใหญ่เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและมี การบริหาร จัดการแปลงอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการผลิต และแปรรูป สินค้าเกษตร ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

๑.๑) สาขาพืช ภาคใต้ชายแดนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาพืช ๓๓,๓๕๐.๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ ของผลิตภัณฑ์สาขาพืชของประเทศ ซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น โดย ในปี ๒๕๖๖ การปลุกต้น ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของพื้นที่มีสัดส่วนร้อยละ ๘๗.๓ ของสาขาการปลูกพืช โดยในช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาพืชมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ ๓.๕ ต่อปี จากปริมาณผลผลิตในตลาด ที่เพิ่มมากขึ้น ขณะที่ความต้องการในตลาดโลกลดลงตามการชะลอตัวของ เศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ราคา ยางพาราลดลง ประกอบกับสภาวะอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย ทำให้ผลผลิตต่อไร่ มีแนวโน้มต่ำลง แม้ปริมาณ

ผลผลิตต่อไร่ยังคงสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ^๓ ส่งผลกระทบต่อรายได้ของ เกษตรกรในพื้นที่ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ปลูกขนาดเล็กและมีข้อจำกัดด้านเงินทุน สำหรับการปลูกไม้ผลเมืองร้อนและกึ่งร้อน โดยเฉพาะทุเรียน ในปี ๒๕๖๖ มีสัดส่วนรองลงมา ร้อยละ ๓๙.๗ แต่มี การขยายตัวถึง ๓.๙ เท่า จากปีก่อนหน้า นอกจากนี้ทุเรียนที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ยังเป็นสินค้าที่มีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) จากความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพาะปลูก จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์ภาคใต้ชายแดนให้มีการขยายตัวจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม พื้นที่การเพาะปลูกทุเรียนมีแนวโน้มขยายตัว เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔.๙ ต่อปี^๔ จึงมีความเสี่ยงในการมีปริมาณผลผลิตทุเรียนล้นตลาด สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๖ มีมูลค่า ๘๒๖.๓ ล้านบาท และพื้นที่เพาะปลูกมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๖ ต่อปี และในช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ มูลค่าสาขาการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ชายแดน ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ ๗.๗ ต่อปี จึงเป็น พี่เชษฐภคกิจที่ 'ควรส่งเสริมและยกระดับการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่คุณค่า

๑.๒) สาขาประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปี ๒๕๖๖ ภาคใต้ชายแดนมีมูลค่า ผลิตภัณฑ์สาขาประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๗,๒๖๘.๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๖ ของผลิตภัณฑ์สาขา ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ ซึ่งเป็นอันดับ ๔ เมื่อเทียบกับภาคอื่นและเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้และอุตสาหกรรมต่อเนื่องของภาคใต้ชายแดน โดยแหล่งทำประมงสำคัญของ ภาคร้อยละ ๙๘.๙ อยู่ที่จังหวัดปัตตานี อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ สาขาประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓ แต่มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างช้า ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากการที่ชาวประมงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรการการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาด การรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU) เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรสัตว์น้ำและความมั่นคงทางอาหาร ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับแรงงานในภาค การประมงลดลงจากมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด ดังนั้น แนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป ควรสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำประมงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เน้นการลดต้นทุน แก้ปัญหาแรงงาน และ เพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต เพื่อให้ชาวประมงสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมให้มีการทำประมงและเพาะเลี้ยงชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดยเน้นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การทำประมง เชิงคุณภาพและสามารถสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งเป็นฐานการผลิตเดิมของภาค

๑.๓) สาขาปศุสัตว์ ปี ๒๕๖๖ ภาคใต้ชายแดนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาปศุสัตว์ ๑,๔๗๖.๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร และร้อยละ ๐.๗ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขา ปศุสัตว์ของประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนต่ำที่สุดในประเทศ ในช่วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๐ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาขาปศุสัตว์ในภาคใต้ชายแดนมีมูลค่าต่ำและอยู่ในช่วงหดตัวสำหรับกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ของภาคที่สำคัญประกอบด้วย การเลี้ยงโค และการเลี้ยงไก่ ซึ่งการเลี้ยงโคมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓ และการเลี้ยงไก่ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๙.๒๗ ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภค ในครัวเรือนและจำหน่ายตามวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป จึงควรยกระดับ สู่การเลี้ยงเชิงพาณิชย์ที่มีคุณภาพและการแปรรูปที่ได้มาตรฐานตามหลักสุขอนามัย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิต

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕

หลักคิดและทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ กำหนดขึ้นภายใต้ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของประเทศที่มุ่งให้เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น จากการยกระดับผลผลิตภาพ การผลิตและบริการ ประชาชนทุกพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ลดความ เหลื่อมล้ำทุกมิติ มีโอกาสในการทำงานที่ดีและมีรายได้และสวัสดิการที่มั่นคง และการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีความยั่งยืน โดยไม่สร้างผลกระทบเชิงลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีความสมดุลอย่างเป็นองค์ รวม ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมิติจากภายนอกและส่งผลต่อการกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนา ประเทศอย่างมีนัยสำคัญ โดยมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่ กับการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญด้วยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปภาครัฐ การยกระดับทุน มนุษย์ การบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนา ประเทศดังกล่าว การพัฒนาภาคใต้ชายแดนจึงได้ถ่ายทอดและเชื่อมโยงหลักคิด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลักระดับประเทศสู่การกำหนดเป้าหมายและแนวทางพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างภาพ อนาคตการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีความชัดเจนบนฐานของศักยภาพและโอกาสของภาคใต้ชายแดน โดยมุ่งพัฒนา ศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติของภาคใต้ชายแดนให้มีศักยภาพทัดเทียมกับภาคอื่น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว การพัฒนาภาคใต้ชายแดนจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่มี ข้อจำกัดและเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภาค ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาจึงให้ความสำคัญกับ ประเด็นการพัฒนาทุนมนุษย์ในพื้นที่ทั้งทางด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุข การอยู่ร่วมกันบนความ หลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สนับสนุนการท่องเที่ยวและ การค้า ชายแดน การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งระหว่างประเทศสนับสนุนผู้ประกอบการในภาคการผลิตและ บริการ เพื่อเพิ่มการจ้างงานใหม่ ๆ ประชาชนทุกกลุ่มในภาคมีโอกาสได้ทำงานที่ดี มีการกระจายประโยชน์ ทางเศรษฐกิจสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ รวมถึง การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติเพื่อป้องกันการเกิดภัยพิบัติและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐาน การพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนจึงมีบทบาทเป็นกลไก/เครื่องมือในการประสานและเชื่อมโยง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๔ สู่การขับเคลื่อนการพัฒนาระดับภาค ให้มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงและบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

จากผลการพัฒนาภาคในช่วงที่ผ่านมา ประกอบการศักยภาพ ข้อจำกัด และบริบทการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อพื้นที่ภาคอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งหลักคิดและการเชื่อมโยงกับร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่๑๔ นำไปสู่ การกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนที่มุ่งถ่ายทอดกรอบแนวคิดเชิงนโยบายระดับชาติสู่แนวทาง การพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนจึงครอบคลุมประเด็นสำคัญในการยกระดับทุนมนุษย์ และ ผลผลิตภาพการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคและเสริมสร้างบทบาทของพื้นที่ที่มีความ เชื่อมโยงและสนับสนุนระบบนิเวศฮาลาล (Halal Ecosystem) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและ คุณภาพชีวิต ประชาชนในพื้นที่ให้อยู่ดีและมีสุข โดยมีเป้าหมายเพื่อ “ยกระดับทุนมนุษย์ ส่งเสริมระบบนิเวศฮาลาลบนฐาน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สู่การเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน” ดังนั้น เพื่อถ่ายทอดหลักคิดและกรอบทิศ ทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การพัฒนาของประเทศ จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดนในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาทุนมนุษย์ทั้งระบบเพื่อเป็นฐานการขับเคลื่อนภาค เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการยกระดับคุณภาพแรงงาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความยากจนในพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาทักษะประชากรให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดการด้านการยกระดับการศึกษา การพัฒนาฝีมือแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาพื้นที่สู่ศูนย์กลางเศรษฐกิจฮาลาลรวมถึงการยกระดับการบริการสาธารณสุข

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาและยกระดับภาคเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และอุตสาหกรรมแปรรูปบนฐานระบบนิเวศฮาลาล เพื่อสร้างความยั่งยืนของเศรษฐกิจพื้นที่ โดยมุ่งยกระดับภาคการผลิตบนความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรสู่การพัฒนาเชิงคุณภาพตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่การผลิตการแปรรูปจนถึงการเชื่อมโยงตลาดที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เสริมความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความมั่นคงทางรายได้ได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

- ยกระดับการเกษตรสู่ธุรกิจการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าเพื่อเพิ่มมูลค่า และเสริมสร้างความมั่นคงทางรายได้ได้อย่างยั่งยืน

- ยกระดับภาคการประมงอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม เสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของทรัพยากร

- พัฒนาสินค้าปศุสัตว์และระบบตลาดให้ได้มาตรฐานฮาลาล เพื่อเพิ่มมูลค่าและเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

- สนับสนุนการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และสินค้าเกษตร อัตลักษณ์และส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาเมืองชายแดนสู่เมืองการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้มีความพร้อมรองรับการขนส่งสินค้า และการเดินทาง รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อพัฒนาพื้นที่และเมืองให้เอื้อต่อการลงทุน ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบโลจิสติกส์ฮาลาล สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน เพิ่มการจ้างงาน และเพิ่มการกระจายรายได้ในพื้นที่

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม ภาคใต้ ชายแดนมุ่งขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนาที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืนในระยะยาว โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

- บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ควบคู่กับการพัฒนาเมืองเพื่อลดความเสี่ยงจากอุทกภัย
- ดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุล
- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะผ่านกลไกท้องถิ่นต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน
- ใช้ประโยชน์จากทุนทางทรัพยากรธรรมชาติสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๘ ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๑. แผนพัฒนาจังหวัดยะลา (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยะลา : คุณภาพชีวิตมั่นคง เกษตรมั่งคั่ง ท่องเที่ยวยั่งยืน
คำอธิบายเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยะลา

คุณภาพชีวิตมั่นคง หมายถึง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาวะที่ดี มีขีดความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก สังคมมีความสันติสุข ชุมชนสามารถบริหารจัดการความสงบเรียบร้อยของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ประชาชนมีความเป็นอยู่เรียบง่าย ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานดำเนินชีวิตจังหวัดยะลา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง เป็นธรรมสามารถพึ่งพาตนเองได้ เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานได้ ภาครัฐมีสมรรถนะสูง การพัฒนาจังหวัดยึดหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มีรายได้และอาชีพที่มั่นคง

เกษตรมั่นคง หมายถึง สถาบันการเกษตรมีความเข้มแข็ง เกษตรกรมีความเป็นมืออาชีพที่มีศักยภาพในการจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ มีเทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตร ผลผลิตหลักทางการเกษตรของจังหวัดมีคุณภาพ มาตรฐาน ผลิตรวมกันภายใต้แบรนด์ของจังหวัดจากฐานของเกษตรกรสามารถสร้างมูลค่าให้กับจังหวัดและรายได้ให้กับเกษตรกร ผลผลิตการเกษตรพรีเมียมของจังหวัดมีมูลค่าและแข่งขันได้เป็นศูนย์กลางผลผลิตด้านไม้ผล ปศุสัตว์ที่มีคุณภาพ จังหวัดยะลาเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคงทางอาหาร เป็นเมืองอาหารปลอดภัย

ท่องเที่ยวยั่งยืน หมายถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเติบโตอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้างคุณค่า และมูลค่าจากความหลากหลายทางชีวภาพและพหุวัฒนธรรม การเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวจากฐานของชุมชน ด้วยนวัตกรรม ชุมชนมีความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง การท่องเที่ยวของชุมชนสร้างงาน อาชีพ หนุนเสริมเศรษฐกิจของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดได้รับการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวในระดับชั้นนำ เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีธรรมาภิบาล ในการจัดการการท่องเที่ยวชายแดนเติบโตอย่างต่อเนื่อง จังหวัดยะลาเป็นต้นแบบในระดับประเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพหุวัฒนธรรม จังหวัดประสบความสำเร็จในการยกระดับอำเภอเบตงให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ในระดับนานาชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัดยะลา ๒ ประเด็นการพัฒนา ได้แก่

ประเด็นการพัฒนา ที่ ๑ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการการเกษตรและอุตสาหกรรม ต่อเนื่องจากภาคการเกษตรที่แข่งขันได้

ประเด็นการพัฒนา ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของประชาชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน “ศูนย์กลางการเกษตร การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการค้าชายแดน บนพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

ศูนย์กลางการเกษตร หมายถึง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเป็นศูนย์กลางการผลิต แปรรูป อุตสาหกรรมการเกษตรที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เช่น ยางพารา ปาล์ม ผลไม้ ทุเรียน ลองกอง มังคุด ปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ทั้งเกษตรกรรายย่อย และเกษตรกรเชิงพาณิชย์ และการพัฒนาช่องทางการตลาด ภายใต้แนวคิด Model BCG ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานตลอดห่วงโซ่และมาตรฐานฮาลาล

การท่องเที่ยว หมายถึง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วัฒนธรรม และการค้าชายแดน ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกระแสหลักและการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

อุตสาหกรรมการค้าชายแดน หมายถึง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนชายแดนภาคใต้ที่เชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย และกลุ่มประเทศอาเซียน

สังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง หมายถึง กลุ่มจังหวัดเป็นสังคมคุณภาพ มีทุนคนที่มีศักยภาพตลอดช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กและวัยแรงงาน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลต่อการมีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจความยั่งยืนสังคมวัฒนธรรม ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนทางสุขภาพ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน คือ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรหลักของกลุ่มจังหวัด